

The World Chief Guide

Olave Baden Powell

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΣΚΕΨΗΣ

22 Φεβρουαρίου 2009

*"Αφιέρωμα στην Lady Olave Baden Powell
Αρχιοδηγό του Κόσμου"*

*Απόσπασμα από την αυτοβιογραφία της
"Window on my heart"*

Σόφη Κώττη, Έφορος Διεθνών Σχέσεων Σ.Ε.Ο

Ποτέ δεν με ενδιέφερε η ιστορία και η αρχιτεκτονική. Ίσως αυτό να είναι μία παράληψη από την βασική μου εκπαίδευση. Εκτιμώ όμως βαθύτατα το όμορφο περιβάλλον και τα ωραία κτίρια, μέσα στα οποία έζησα.

Μου άρεσε να μετακινούμαι από πόλη σε πόλη. Για μένα η διαδικασία μετακόμισης ήταν απλή υπόθεση. Η υγεία του πατέρα μου τον ανάγκαζε να φεύγει τον χειμώνα για πιο ξηρά κλίματα. Η μητέρα μας πήγαινε τα τρία παιδιά στο Λονδίνο. Όλες αυτές οι μετακινήσεις με βοήθησαν να αναπτύξω την ικανότητα γρήγορης προσαρμογής στο νέο μου περιβάλλον και ένοιωθα «σαν στο σπίτι μου» όπου και αν βρίσκομαι.

Ο πατέρας σε κάθε σπίτι που πηγαίναμε φύτευε λουλούδια στον κήπο για να θυμίζουν το πέρασμα μας από εκεί. Τον βοηθούσα στην κηπουρική. Ήξερα τα ονόματα των περισσότερων λουλουδιών. Ήταν μία ευκαιρία για μένα να έρθω σε επαφή με το μεγαλείο της φύσης. Ήταν μία άλλη εκπαιδευτική διαδικασία, όχι η τυπική του σχολείου, αλλά μάθαινα φτιάχνοντας. Μία περίοδο ανέλαβα με τον αδελφό μου την φροντίδα του κοτετσιού μας. Αγοράζαμε το καλαμπόκι, φροντίζαμε τις κότες, μαζεύαμε τα αυγά, καθαρίζαμε. Γενικά ήμουν ένα ευτυχισμένο παιδί. Μάθαινα βιολί. Το 1899 έδωσα το πρώτο μου ρεσιτάλ, τα έσοδα του οποίου ενίσχυσαν την ίδρυση της βιβλιοθήκης του χωριού.

Τότε κυκλοφορούσαν κουμπιά με τα σήματα των αξιωματικών του Αγγλικού στρατού. Θέλω να πιστεύω ότι ήταν προφητική σύμπτωση που φορούσα στο σακάκι μου κουμπιά με το σήμα του ΒΡ.

Το φθινόπωρο του πρώτου καλοκαιριού του 20ου αιώνα η μητέρα μας πήγε στο Λονδίνο. Είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω θέατρο, συναυλίες, να δω εκθέσεις ζωγραφικής και ν' ακούσω μουσική. Τον Ιανουάριο του 1901 πέθανε η Βασίλισσα. Αυτό κατά κάποιο τρόπο σηματοδότησε και το τέλος μίας εποχής για μένα, της παιδικής μου ηλικίας. Σε λίγες μέρες θα έκανα το πρώτο μου ταξίδι στο εξωτερικό.

Στην Γαλλία απέκτησα το πρώτο μου βιολί. Μία οικογενειακή φίλη έπεισε τον πατέρα μου να κάνω μαθήματα βιολιού. Έτσι το βιολί ήταν η συντροφιά μου στα εφηβικά μου χρόνια και στα πρώτα χρόνια του γάμου μου. Στην Γαλλία δεν ασχολήθηκα μόνο με το βιολί. Απασχολούμουν με ότι προσέφερε το περιβάλλον. Η μεγαλύτερη χαρά μου ήταν να βρίσκομαι στο ποτάμι. Έμαθα να χειρίζομαι τις βάρκες, να κωπηλατώ, να κάνω κανό. Λάβαινα μέρος και σε διαγωνισμούς. Είχαμε μία φάρμα όπου βοηθούσα τον πατέρα στην φροντίδα των ζωντανών. Σαν νέα κοπέλα γνώρισα πολλούς νεαρούς. Είχα 3 προτάσεις

γάμου, αλλά κανείς από τους υποψήφιους δεν με ενέπνεε. Δεν ήταν αυτό το κάτι που ονειρευόμουν, που μου άγγιζε την καρδιά, που θα ήταν αιτία να μοιραστώ την υπόλοιπη μου τη ζωή μαζί του.

Κοιτάζοντας πίσω τη ζωή μου συνειδητοποιώ πόσο ευτυχισμένη, προστατευμένη αλλά και άχρηστη παρουσία είχα μέχρι την ημέρα του γάμου μου. Σίγουρα όμως όλα αυτά τα χρόνια ήταν η περίοδος προετοιμασίας για την ζωή που θα ζούσα από τον 1ΠΠ και μετά. Την Βικτοριανή και Εδουαρδιανή περίοδο στην Αγγλία, τα κορίτσια της ηλικίας μου και της τάξης μου δεν έκαναν τίποτε χρήσιμο για την κοινωνία τους. Το ίδιο το σύστημα τις απομόνωνε, μέχρι να παντρευτούν και να γίνουν μητέρες. Αυτή ήταν μία δυσάρεστη φυλακή. Ήμασταν όμως μέρος αυτής της κοινωνίας.

Οι γονείς μου δεν ήταν αριστοκράτες, ούτε μέλη της υψηλής κοινωνίας. Ήταν ευκατάστατοι επαρχιώτες. Η μητέρα μου νοιαζόταν να παντρέψει την αδελφή μου, «το λουλούδι» της, που ήταν η όμορφη της οικογένειας. Όταν εκείνες έλειπαν εγώ μονοπωλούσα την συντροφιά του πατέρα. Παίζαμε τένις, κάναμε βόλτες με τα ποδήματα, τα άλογα, πηγαίναμε στο κυνήγι. Η μητέρα δεν είχε καλλιτεχνικές ούτε αθλητικές κλίσεις και έτσι δεν ασχολούνταν με τα χόμπι του πατέρα μας. Ωστόσο έπλεκε και έκανε βελονάκι. Δεν μπορούσε να κάθεται με τα χέρια δεμένα.

Το καλοκαίρι του 1903 πήγαμε στην Σκωτία, στο σπίτι των Γκράχαμ. Θαύμαζα πολύ την κα Γκράχαμ. Ήταν καλλιεργημένη, μορφωμένη, όμορφη, φιλική, χαρούμενη και πάντα γλυκιά μαζί μου. Με βοήθησε πολύ και με ενθάρρυνε στις μουσικές μου σπουδές. Ήταν το πρότυπο μου. Η Σίμπιλ (BA) ήταν το πρότυπο μου στις ασχολίες της φύσης. Μαζί της μοιραζόμουν την αγάπη μου για τα ζώα, ψαρεύαμε, πηγαίναμε βαρκάδα, ιππασία και ανακαλύπταμε την άγρια φύση του δάσους. Αυτές οι δύο γυναίκες ήταν για μένα τότε ότι είναι η Αρχηγός για τις Οδηγούς σήμερα. Ένα υπόδειγμα, μία έμπνευση. Με μύησαν στην ζωή στην φύση μέσα από την ομορφιά της και την αγάπη της. Μου έδωσαν ιδανικά και αξίες και μου άναψαν την φλόγα της επιθυμίας να πετύχω κάτι στην ζωή μου. Αργότερα, λίγο πριν πεθάνει ο άντρας μου αντιμετωπίζαμε οικονομικές δυσκολίες. Η BA αγόρασε το βιολί μου. Το δώρισε στο Σώμα Αγγλίδων Οδηγών, μαζί με το δικό της και είναι στην διάθεση όσων Οδηγών επιθυμούν να μάθουν βιολί.

Δεν ήμασταν μία θρησκευόμενη οικογένεια, όπως οι περισσότερες στην Αγγλία τη εποχή εκείνη. Δεν εκκλησιαζόμαστε συχνά, δεν είχαμε οικογενειακές προσευχές.

Ωστόσο, λατρεύαμε την ομορφιά, την αγνότητα στη φύση, στο νου και στην ψυχή χωρίς ιδιαίτερα Χριστιανικά φρονήματα. Η μητέρα μου έγραψε στο ημερολόγιο της «δίδαξα στα παιδιά μου όλα τα εφήμερα πράγματα που ομορφαίνουν την ζωή μας. Προσπάθησα να τους διδάξω και τη ανάγκη για τα αιώνια όμορφα πράγματα. Όπως τα νέα βλαστάρια θέλουν λεπτούς χειρισμούς, έτσι και η ζωή τους δεν θέλει πιέσεις, αυταρχικούς κανόνες και καταπιεστικές επισκέψεις στην εκκλησία. Προτιμώ να φυτέψω στην καρδιά τους την αγάπη για τη φύση, τα λουλούδια, τα ζώα, τον απαλό άνεμο και την ελαφριά ψιχάλα».

Οι γονείς μας ταξίδευσαν με τραίνο, με άμαξες για να δουν σπίτια και να αποφασίσουν σε ποιο θα εγκατασταθούμε. Αργότερα αποκτήσαμε και αυτοκίνητο.

Το καλοκαίρι του 1908 αγοράσαμε το σπίτι στο Dorset. Δεν μπορούσα να υποψιαστώ πόσο σημαντικό ρόλο θα έπαιζε στην ζωή μου αυτό το σπίτι. Το σπίτι λεγόταν Gray Rigg. Ήταν απλό, μοντέρνο, ούτε πολύ μεγάλο, ούτε και πολύ μικρό, σε αντίθεση με τα αρχοντικά που μέναμε μέχρι τώρα. Το ονομάσαμε Cricchel Place. Είχε μία καταπληκτική θέα από το Pool Harbor ως το Bownsea Island. Αργότερα έμαθα για την κατασκήνωση του BP στο νησί αυτό.

Δεν άργησα να προσαρμοστώ στο νέο μου περιβάλλον και να αρχίσω τις κοινωνικές και καλλιτεχνικές μου δραστηριότητες. Τον Ιανουάριο του 1909 άρχισα να μην νοιώθω καλά. Είχα επίμονους πονοκεφάλους. Ο γιατρός διέγνωσε ότι ήταν νευρικής φύσεως και συνέστησε ανάπαυση. Το καλοκαίρι πήγα με τον πατέρα κρουαζιέρα στην Νορβηγία. Αν μου είχαν «σπάσει τα νεύρα» ήταν επειδή ήμουν ανικανοποίητη και ανήσυχη για την χωρίς νόημα ζωή μου. Έκανα αίτηση κρυφά από την μητέρα μου να εργαστώ σε νοσοκομείο. Απορρίφθηκε λόγω έλλειψης κατάρτισης και εμπειρίας. Η μητέρα μου ποτέ δεν θα συμφωνούσε με κάτι τέτοιο. Για άλλη μία φορά συνάντησα μία γυναίκα που επηρέασε την ζωή μου. Η Becky Manser με βοήθησε να κατανοήσω τον εαυτό μου και να συνειδητοποιήσω την εσωτερική μου ανάγκη για προσφορά και υπηρεσία.

Τον Ιούνιο του 1911 ήταν η ενθρόνιση του Βασιλιά Γεωργίου του Ε' και της Βασίλισσας Μαρίας. Πήγα στο Λονδίνο. Εκεί συνάντησα το ξάδελφο μου τον Noel Soams. Πάντα με αγαπούσε και με ήθελε για γυναίκα του. Πιστεύω ότι η πανηγυρική ατμόσφαιρα στην πόλη με ξεσήκωσε και εμένα. Ενέδωσα στο ειδύλλιο. Βρισκόμασταν κρυφά στο Hyde Park και αρραβωνιαστήκαμε κρυφά από τους γονείς μας. Δυστυχώς, ο Νόελ σκοτώθηκε στην Παλαιστίνη στον 1ΠΠ, παίρνοντας μαζί

και το μυστικό μας.

Τον Ιανουάριο του 1912 πήγα με τον πατέρα στην Τζαμάικα με καράβι. Από το πρώτο λιμάνι έστειλα ένα γράμμα στην μητέρα «Υπάρχει μόνο ένας ενδιαφέρον τύπος στο καράβι και είναι και Πρόσκοπος». Γνώρισα τον Ρόμπερτ Μπαίντεν Πάουελ. Εκείνος με είχε δει στο Λονδίνο, 2 χρόνια πριν, στο Hyde Park. «Συνηθίζω να διαβάζω την προσωπικότητα των άλλων από τον τρόπο που βαδίζουν» μου είπε. Κατοικούσε με την μητέρα του κοντά στο Hyde Park. Εκεί με είχε δει και με είχε παρατηρήσει να βαδίζω. «Το βάδισμα σου μαρτυράει ταχύτητα, αποφασιστικότητα, ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, κοινή λογική και όρεξη για περιπέτεια» μου είπε.

Ήταν φοβερή σύμπτωση να γνωριστούμε με αυτόν τον τρόπο. Ήταν επίσης φοβερή σύμπτωση να έχουμε και τα ίδια γενέθλια 22/2. Ήταν κατά 3 χρόνια νεώτερος από τον πατέρα μου, αλλά εγώ τον θεωρούσα συνομήλικο μου. Ευχαριστώ τον Θεό καθημερινά που έκανε τους δρόμους μας να ανταμώσουν. Υπήρξε από την πρώτη στιγμή μία αμοιβαία έλξη και αγάπη. Νοιώσαμε ότι ήμασταν ο ένας για τον άλλον. Δεν μπορώ ακόμα να καταλάβω τι τον τράβηξε σε μένα. Ήταν διάσημος, ταλαντούχος, έμπειρος. Εγώ ήμουν μία απλή κοπέλα, καθόλου έξυπνη και πολύ άπειρη στην ζωή.

Μου χάρισε το Προσκοπικό σήμα των Ευχαριστιών "Thanks Badge". Το φορούσα σε μία χρυσή αλυσίδα στον λαιμό μου, μέσα από τα ρούχα μου. Δεν το αποχωρίστηκα ποτέ. Ήθελε πολύ να παντρευτούμε. Θα ζητούσε από τον καπετάνιο να μας παντρέψει μεσοπέλαγα, αλλά ξέραμε ότι κάτι τέτοιο θα στενοχωρούσε πολύ τους δικούς μας. Νοιώσαμε ότι αυτή η μέρα δεν θα αργούσε να έρθει. Παρ' όλες τις οικονομικές και κοινωνικές διαφορές μας, παρ' όλη την μεγάλη διαφορά ηλικίας που είχαμε, τη αφοσίωση του στην μητέρα του, τις αντιρρήσεις της μητέρας μου, ξέραμε ότι αυτή η μέρα δεν θα αργούσε να έρθει. Θα ολοκλήρωνε την περιοδεία του και θα ερχόταν να με ζητήσει από τους δικούς μου. Αποβιβαστήκαμε πρώτοι από το καράβι. Εκείνος συνέχισε για Νέα Υόρκη. Σε 10 μέρες έλαβα το πρώτο πακέτο με τα πρώτα του γράμματα.

Τα γράμματα του δεν τα υπέγραφε. Σχεδίαζε ένα πετρίτη (στα Αγγλικά λέγεται Robin). Σχεδίαζε υπέροχα. Στο καράβι τις επιστροφής είχε καταφέρει να μου στείλει ένα δέμα με γράμματα και δώρα.

Μετά από 3 εβδομάδες έλαβα ένα γράμμα, τελείως διαφορετικό από τα άλλα. Μου εξέθετε την δυσχερέστατη οικονομική το κατάσταση και μου εξηγούσε ότι είχε αναλάβει και τα έξοδα της μητέρας και της αδελφής του Αγνής. Σεβόμενος τις συνήθειες μου και τον τρόπο ζωής μου δεν ήθελε να μου

στερήσει τίποτα με τον γάμο μας. Χωρίς δεύτερη σκέψη του απήντησα ότι διαθέτω πολλά χρήματα για να μπορέσουμε να ζήσουμε και οι δύο και πως θα κάνω τα πάντα να γίνει το όνειρο μας πραγματικότητα. Η απάντηση του αργούσε να έρθει. Εντωμεταξύ είχα αφοσιωθεί στο διάβασμα των Προσκοπικών βιβλίων και συγγραμμάτων. Δεν το πίστευα. Ο Ρόμπιν, ο δικός μου ο Ρόμπιν ήταν τόσο σπουδαίος άντρας. Είχε κάνει τόσα πολλά. Ήταν αξιαγάπητος.

Η περίοδος της αγωνίας και της κατάθλιψης μου έληξε στις 21 Ιουλίου 1912 όταν έγραψε ένα γράμμα στον πατέρα μου και του ζητούσε να μας επισκεφτεί για να με ζητήσει σε γάμο. Το μυστικό μας αποκαλύφτηκε. Ήμουν πανευτυχής. Τα γράμματα του έφταναν βροχή στο σπίτι. Χιουμοριστικά, τρυφερά, ερωτικά, ποιητικά. Μου περιέγραφε τις εμπειρίες του από τις περιοδείες του, τις εντυπώσεις του από τους Προσκόπους που συναντούσε και την βαθιά του επιθυμία να βρεθεί μαζί μου. Τον Σεπτέμβριο ήρθε στο Gray Rigg να με ζητήσει σε γάμο. Ήμασταν και οι δύο πολύ ευτυχημένοι. Οι εφημερίδες έγραφαν συνέχεια για μας. Οι φωτογραφίες μας ήταν παντού. Στις δημόσιες εμφανίσεις μας το κοινό με υποδέχονταν πολύ θερμά. Θα παντρευόμουν τον Εθνικό Ήρωα της Αγγλίας, μία παγκόσμια προσωπικότητα.

Γρήγορα όμως ξέσπασε και ανησυχία, διεθνώς, ότι ο γάμος μας θα τον απομάκρυνε από το Προσκοπικό κίνημα. Δεν άργησαν όλοι να καταλάβουν ότι ήμουν φίλη και όχι εχθρός του κινήματος.

Ο γάμος μας ήταν λιτός και απλός, χωρίς ανθοστολισμούς και χορωδίες, με λίγους καλεσμένους από το στενό συγγενικό μας περιβάλλον.

Τον ακολουθούσα σε όλες τις Προσκοπικές εκδηλώσεις που πήγαινε. Τον καμάρωνα και τον θαύμαζα. Ήμουν πολύ περήφανη γι' αυτόν και για ότι είχε κάνει. Ήξερα ότι ήταν σπουδαίος, αλλά όχι πόσο σπουδαίος. Ήξερα ότι ήταν ένας εθνικός ήρωας, αλλά όχι πόσο ήρωας. Ως εκ τούτου, μετά τον γάμο μας άρχισα να συναναστρέφομαι την αριστοκρατία. Ήταν ένας αλλιώτικος κόσμος για μένα.

Οι σχέσεις μου με την μητέρα μου κατέρρευσαν. Δεν πολυενέκρινε τον γάμο μου και αυτόν τον τρόπο ζωής και την μεγάλη διαφορά ηλικίας. Ίσως και να ζήλευε λίγο, ίσως και να ήθελε μία τέτοια τύχη για την αδελφή μου. Δεν με πτοούσε αυτό όμως. Μου αρκούσε η αγάπη του και η συντροφιά του.

Το πρώτο μας σπίτι ήταν στον αριθμό 35 Rutland Court, λίγο πιο πέρα από το Rutland Lodge, όπου ζούσα όταν με είχε

πρωτοδεί με τον σκύλο μου. Οι Πρόσκοποι της Αγγλίας, συνεισφέροντας ο καθένας 1 πένα, μας έκαναν δώρο ένα αυτοκίνητο 20 ίππων, και μας έκαναν μία πολύ όμορφη γαμήλια δεξίωση.

Το μόνο που με ανησυχούσε ήταν η υγεία του. Κουραζόταν πολύ, πίεζε τον εαυτό του και υπερέβαινε τις δυνάμεις του πολλές φορές. Ήθελε να προλάβει να τα κάνει όλα. Ήταν ζωγράφος, ηθοποιός, συγγραφέας, αξιωματικός, Πρόσκοπος. Ο Προσκοπισμός εξαπλώνονταν στον κόσμο και οι υποχρεώσεις του αυξάνονταν. Οι δυνάμεις του όμως τον εγκατέλειπαν. Το φθινόπωρο πήγαμε την πρώτη μας κοινή κατασκήνωση στη Σαχάρα. Ήταν μία μοναδική εμπειρία για μένα και μία αποκάλυψη για εκείνον που είδε τις ικανότητες μου στην κατασκηνωτική ζωή.

Το 1913 γεννήθηκε το πρώτο μας παιδί, ο Peter. Ήταν ένα δημόσιο γεγονός, δεν το χαρήκαμε όπως θα θέλαμε σαν οικογένεια.

Τον Οκτώβριο του 1914 πέθανε η μητέρα του Robin. Η θλίψη του για τον χαμό της επισκιάστηκε από τα θλιβερά νέα που μαθαίναμε καθημερινά για δικά μας νέα παιδιά που σκοτώνονταν στον πόλεμο. Πολλοί συνομήλικοι του επίσης πέθαιναν και αυτό με έκανε να συνειδητοποιήσω ότι η διαφορά ηλικίας που έχουμε κάνει το κάθε λεπτό που είμαστε μαζί πολύτιμο.

Τον Ιούνιο του 1915 γεννήθηκε η κόρη μας η Heather. Παρόλη την κατάσταση με τον πόλεμο, οι εφημερίδες αφιέρωσαν μία σελίδα στην γέννηση του 2^{ου} παιδιού μας. Οι δε Πρόσκοποι της περιοχής οργάνωσαν την δεξίωση μετά την βάφτιση της.

Τον Οκτώβριο του 1915 και σε συνεργασία με την YMCA, οργανώθηκαν αποστολές στήριξης για τα Γαλλικά στρατόπεδα. Ήταν η πρώτη μου συμμετοχή σε τέτοια αποστολή, μαζί με άλλες 2 γυναίκες και 5 άντρες. Η δουλειά εκεί ήταν σκληρή και οι συνθήκες άγριες. Επιστράτευσα όλες μου τις δυνάμεις, τις γνώσεις και τις ικανότητες ώστε να προσφέρουμε ότι καλύτερο μπορούσαμε. Έλειψα για πολλούς μήνες. Όταν επέστρεψα ο γιος μου δεν με αναγνώρισε. Αυτή ήταν η ποινή μου, ποινή που θα την εισπράξω και στο μέλλον, για την απουσία μου. Ομολογώ ότι αγάπησα τα παιδιά μου. Αλλά ο Robin ήταν για μένα το παν. Η αγάπη μου για εκείνον ήταν πολύ ψηλά. Τα παιδιά το ένοιωθαν ότι έρχονταν 2^ο στην καρδιά μου. Αργότερα, όταν ασχολήθηκα και με τον Οδηγισμό ήρθαν 3^ο. Ίσως και να κατηγορηθώ γι' αυτό. Ο Οδηγισμός ήταν μία προέκταση της αγάπης που είχα για τον Robin. Αργότερα

εξελίχτηκε και αναπτύχθηκε πέρα από κάθε προσδοκία και φαντασία. Αυτό απαιτούσε θυσίες. Αργότερα τα παιδιά μου θα με διαβεβαιώσουν ότι δεν ένοιωσαν ποτέ παραμελημένα. Μεγάλωσαν με τους γονείς μου. Ήμουν ήσυχη ότι μεγάλωναν καλά, όπως κι εγώ και τα αδέρφια μου. Ο Robin ήταν πολύ καλός μαζί τους και αυτά τον λάτρευαν. Το 1917 γεννήθηκε και το τρίτο μας παιδί η Betty. Ο Peter ήταν φιλάσθενος και οι γιατροί συνέστησαν να μεταφερθούμε σε πιο ήπιο κλίμα, κοντά σε θάλασσα.

Θα σας πω τώρα πως έμπλεξα με τον Οδηγισμό. Όταν το 1908 κυκλοφόρησε το περιοδικό, τότε, «Προσκοπισμός για Αγόρια» δεν είχε μόνο αγόρια αναγνώστες. Είχε μεγάλη απήχηση και σε κορίτσια. Ο Προσκοπισμός ήταν μία πρόταση ζωής. Μία αναβάθμιση και μία ισοτιμία ανάμεσα σε όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτου πολιτικής ή κοινωνικής τάξης. Έκανε το όνειρο πολλών ανθρώπων πραγματικότητα. Στην αρχή τα κορίτσια Πρόσκοποι ήταν λίγα και έκαναν ακριβώς ότι και τα αγόρια. Το 1909 στην 1^η Προσκοπική συνάντηση στο Κρύσταλ Πάλας εμφανίστηκαν Κορίτσια Πρόσκοποι και απαίτησαν να τις επιθεωρήσει ο BP. Εκείνος δεν το πολύ ήθελε. Αυτό θα ήταν σκάνδαλο για τους γονείς και την συντηρητική κοινωνία εκείνης της εποχής και φοβόταν ότι θα απωθούσε τα αγόρια. Έτσι έφτιαξε το Σώμα Κοριτσιών Οδηγών και ζήτησε από την αδελφή του την Αγνή να το οργανώσει. Εκείνη ήταν πολύ ταλαντούχα και έξυπνη. Ζήτησε από τις φίλες της να συμμετέχουν στην οργανωτική επιτροπή. Η κα Lymley Holland ανέλαβε την προεδρία. Αυτές οι κυρίες προσπάθησαν πολύ, αλλά δεν είχαν καμία επαφή με τους νέους, τις ανάγκες τους και τις σύγχρονες αντιλήψεις. Η Αγνή προσάρμοσε το βιβλίο «Προσκοπισμός για Αγόρια» στις ανάγκες των κοριτσιών και ονόμασε αυτή την έκδοση «Πως τα κορίτσια μπορούν να βοηθήσουν την Αυτοκρατορία».

Οι νόμοι στην Αγγλία τότε ήταν αυστηροί. Η βασίλισσα Βικτόρια έλεγχε τα πάντα που αφορούσαν τις γυναίκες. Η Αγνή αντιμετώπιζε την ανησυχία των γονέων, ότι δήθεν τα κορίτσια θα χάσουν την θηλυκότητα τους. Αποτέλεσμα ήταν να συμμετέχουν τα κορίτσια σε πολύ λίγες και ανιαρές δραστηριότητες. Κατά την διάρκεια του 1^{ου} ΠΠ οι γυναίκες άρχισαν να αναλαμβάνουν σημαντικούς ρόλους. Δεν οργανώθηκαν σε ομάδες. Σποραδικά κάποια κορίτσια παίρνανε πρωτοβουλίες. Άρχισαν να καταφθάνουν γράμματα στο σπίτι με την έκκληση στον BP να κάνει κάτι και για τα κορίτσια. Μετά από πολύ σκέψη ο BP επισκέφθηκε την κα Lymley Holland και της ζήτησε να παραιτηθεί. Εξασφάλισε τη άδεια ίδρυσης σωματείου και σχημάτισε μία νέα επιτροπή αποτελούμενη από νεότερες γυναίκες, θέτοντας τον εαυτό του επικεφαλής. Η Αγνή έγινε

πρόεδρος της νέας επιτροπής μέχρι το 1920, οπότε η πριγκίπισσα Μαρία αναλαμβάνει την προεδρία. Η Αγνή παρέμεινε αντιπρόεδρος μέχρι τον θάνατο της το 1945.

Έτσι άρχισε ο Οδηγισμός να οργανώνεται και να εξαπλώνεται με τα ίδια πρότυπα του Προσκοπισμού. Όταν το 1914 είχα προσφερθεί στη Αγνή να την βοηθήσω στην επιτροπή δεν με δέχτηκε. Νομίζω ότι με θεωρούσε πολύ νέα. Είχα απογοητευθεί από την στάση της και είχα αρκεστεί στο να βοηθώ τον BP, δακτυλογραφώντας την αλληλογραφία του. Με την αναδιοργάνωση, προσφέρθηκα να βοηθήσω στο στήσιμο του Τοπικού Τμήματος του Sussex. Με πολύ ενθουσιασμό ανέλαβα αυτήν την αποστολή που στέφθηκε με επιτυχία. Σύντομα ανέλαβα την ευθύνη όλης της Περιφέρειας.

Ο Γυναικείος πληθυσμός της χώρας ανταποκρίθηκε με μεγάλο ενθουσιασμό στην πρόκληση του Οδηγισμού. Για πολλές γυναίκες ήταν η ευκαιρία να φανούν χρήσιμες στην κοινωνία τους προσφέροντας υπηρεσία. Επένδυσα όλη μου την ενέργεια και τον νεανικό μου ενθουσιασμό των 27 μου χρόνων σε αυτήν την δουλειά. Κορίτσια υπήρχαν πάρα πολλά στις ομάδες. Τους Αρχηγούς ήταν δύσκολο να βρούμε. Περίπου μία στις 20 κοπέλες που ζητούσα βοήθεια ανταποκρινόταν για να γίνει Αρχηγός. Τα καθήκοντα μου αυξήθηκαν. Άρχισα να ταξιδεύω για να συναντώ τις Αρχηγούς. Ταξίδευα και με τον BP στις Προσκοπικές του αποστολές.

Το 1916 οργανώθηκε το 1^ο συνέδριο των Εφόρων, για να μελετηθεί και να αποφασιστεί το σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη του Οδηγισμού. Στο συνέδριο συμμετείχαν 26 Έφοροι. Με εξέλεξαν Γενική Έφορο. Το 1918 μου απενεμήθει ο τίτλος της Αρχηοδηγού. Ήταν μεγάλη η τιμή για μένα. Δεν πίστευα ότι μέσα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα από τον γάμο μου και πέρα θα είχα διανύσει μία τόσο μεγάλη διαδρομή.

Ευχαριστώ τον BP για την βοήθεια και τη υποστήριξη του. Ποτέ δεν μου επέβαλε την γνώμη του. Με άφηνε να σκέφτομαι μόνη μου, να αποφασίζω, να συντάσσω την αλληλογραφία μου, να γράφω τις ομιλίες μου. Είχε το χάρισμα να αλιεύει από μέσα μου ικανότητες και ταλέντα που ούτε καν ήξερα ότι τα είχα. Μου ενέπνευσε εμπιστοσύνη, αυτοπεποίθηση, θάρρος, ενθουσιασμό. Αισθανόμουν ότι η βαθύτερη μου ανάγκη να κάνω κάτι χρήσιμο στην ζωή μου έβρισκε διέξοδο. Τα παιδικά μου και τα νεανικά μου χρόνια ήταν χαμένος χρόνος. Ο Οδηγισμός ήταν ένα νέο ξεκίνημα, μία νέα πρόκληση, μία πρόταση ζωής. Ήταν υπέροχο να δουλεύουμε μαζί, ο BP κι εγώ για ένα κοινό σκοπό. Είχαμε τις ίδιες αξίες, το ίδιο χιούμορ, εναρμονιζόμασταν σε όλα. Ταξιδεύαμε μαζί και στήριζε ο ένας

τον άλλον στις ευχάριστες και στις δυσάρεστες στιγμές. Το 1917 ο ΒΡ είχε γίνει 60 χρόνων και εγώ 28. Είχε αρχίσει να κουράζεται και να εξαντλείται. Κάθε φορά νομίζαμε ότι είχαμε φτάσει στην κορυφή και ότι δεν υπάρχει περισσότερο. Κι όμως υπήρχε.

Η σχέσεις μου με την μητέρα μου χειροτέρευαν. Εκείνη συνέχιζε να μην εγκρίνει την εμπλοκή μου στον Οδηγισμό. Είχε συμβιβαστεί με πολλές δραστηριότητες που έκανα, αλλά ήταν πολύ «Βικτοριανή» στις αντιλήψεις της και την νοοτροπία για να δεχτεί την πρόκληση της ισοτιμίας των δύο φύλων. Με ενοχλούσαν τα σχόλια της και η στάση της. Αποφάσισα να την συναντήσω και να βάλω ένα τέλος σε αυτήν την ιστορία. Συναντηθήκαμε σε ένα ξενοδοχείο. Της εξήγησα πόσο σημαντικός είναι ο Robin για μένα και τον μεγάλο ρόλο που παίζει ο Οδηγισμός και ο Προσκοπισμός στην ζωή μου. Με κατανόησε και συμπιλιωθήκαμε. Για μένα αυτό ήταν μεγάλη ανακούφιση.

Στο τέλος του πολέμου το 1918 η οικονομική μας κατάσταση δεν ήταν πολύ καλή. Ο πατέρας μας χάρισε 1,000 λίρες για να μπορέσουμε να αποκτήσουμε το δικό μας σπίτι. Έτσι αποκτήσαμε το Pax Hill, τον λόφο της Ειρήνης. Αυτό το σπίτι για τα επόμενα 20 χρόνια ήταν ο επίγειος παράδεισος μας και το ορμητήριο μας. Ήταν γεμάτο κόσμο, χαρά, κέφι. Εκεί είδαμε και τα παιδιά μας να μεγαλώνουν. Αρχισαν να φαίνονται κι οι κοινωνικές συνέπειες του πολέμου. Πολλοί Πρόσκοποι είχαν σκοτωθεί. Την ίδια χρονιά ο πατέρας μου πνίγηκε και η αδελφή μου πέθανε από Ισπανική γρίπη. Εκείνη την περίοδο η μητέρα μου με χρειαζόταν δίπλα της. Μου ήταν όμως δύσκολο να ματαιώσω το ταξίδι μας στις ΗΠΑ και τον Καναδά. Έτσι, η περίοδος ανακωχής με την μητέρα μου τελείωσε.

Όταν πέθανε η μητέρα μου η διαθήκη που μας άφησε ήταν μία μαχαιριά στην καρδιά μου. Ένωσα ότι με εκδικήθηκε για όσα είχα κάνει παρά τη θέληση της. Άφησε όλα της τα υπάρχοντα στα 3 παιδιά της αδελφής μου. Τώρα, οι διαφορές που είχαμε τα αδέρφια, έγιναν πραγματικό χάσμα. Ευτυχώς που ποτέ δεν υπήρξα φιλοχρήματα και γρήγορα ξεπέρασα αυτήν την απογοήτευση. Εξάλλου για μένα ο άνδρας μου ήταν ένας πραγματικός θησαυρός. Ήταν 6 χρόνια νεότερος από την μητέρα μου, αλλά ήταν κατά γενεές νεότερος στην ψυχή και το μυαλό.

Το 1921 επισκεφτήκαμε την πρώτη ξένη χώρα στην οποία ιδρύθηκε Προσκοπισμός, τις Ινδίες. Δειλά δειλά είχαν αρχίσει να εμφανίζονται και οι Οηγοί. Πιστεύω ότι ο

Οδηγισμός έχει πολλά να προσφέρει στις γυναίκες αυτής της χώρας. Ο Robin αγαπούσε πολύ τις Ινδίες. Είχε υπηρετήσει εκεί με τον στρατό για 8 χρόνια. Τότε είχε στρατιωτικά καθήκοντα. Τώρα ήταν αγγελιοφόρος ειρήνης, αγάπης και αδελφότητας.

Στο πέρασμα των χρόνων υπήρχαν και δύσκολες στιγμές. Μας αποζημίωνε το γεγονός ότι βλέπαμε τα δύο μας Κινήματα να μεγαλώνουν και να αναπτύσσονται. Κάποιες φορές αναρωτιόμουν αν αξίζει τον κόπο, τόσες θυσίες και τόση προσπάθεια. Και οι δύο μας πιστεύαμε στην αξία των όσων κάναμε. Κάθε τι που ενθαρρύνει την φιλία και την κατανόηση μεταξύ των λαών και των ανθρώπων σίγουρα αξίζει τον κόπο. Κάθε τι που καλλιεργεί την αυτοπεποίθηση, την αυτοπειθαρχία, ηθικές αξίες, ικανότητες, ταλέντα, που βάζει τις ανάγκες των άλλων και την προσφορά πάνω από τις προσωπικές είναι αδύνατον να αποτύχει. Τις παιδαγωγικές μεθόδους που προτείνει ο BP καμία οργάνωση νέων ή εκπαιδευτική οργάνωση δεν είχε μέχρι σήμερα. Εκτός από την παγκοσμιότητα που μας ενώνει ο Προσκοπισμός και ο Οδηγισμός μας βοηθάνε να αναπτυχθούμε σωματικά, πνευματικά, νοητικά και ψυχικά. Άρα, σίγουρα αξίζει τον κόπο.

Ένα πράγμα με απασχολούσε. Η θρησκεία. Μεγαλώνοντας και ωριμάζοντας γνώρισα πολλές θρησκείες και θρησκευόμενους ανθρώπους. Πιστεύω βαθύτατα στον Θεό και στην Θεία Δύναμη, αλλά δεν μπορώ να δω τον εαυτό μου μέσα σε κανένα θρήσκευμα ή δόγμα. Πιστεύω ότι ήρθαμε στον κόσμο με μία αποστολή: να τον αφήσουμε καλύτερο από ότι τον βρήκαμε. Το Θείο έργο επιτελείτε μέσα από εμάς για να γίνει αυτός ο κόσμος καλύτερος. Στις δύσκολες στιγμές μου έχω ζητήσει την βοήθεια του Θεού για να μου δώσει δύναμη και παρηγοριά.

Το 1930 το Παγκόσμιο Συνέδριο του Οδηγισμού στο Fox Lease με ανακήρυξε Αρχηοδηγό του Κόσμου. Ήταν μεγάλη η ευθύνη που μου ανατέθηκε. Προσπάθησα να φανώ αντάξια αυτής της τιμής. Τον ίδιο χρόνο με παρασημοφόρησε ο βασιλιάς Γεώργιος ο 5^{ος}. Ήμουν πολύ περήφανη. Αυτό το παράσημο ανήκει και τιμά όλες τις Οδηγούς, όχι μόνο εμένα.

Στο 7^ο Παγκόσμιο Συνέδριο στην Πολωνία μία Βελγίδα Αρχηγός πρότεινε να οριστεί μία μέρα του χρόνου που θα αφιερώνεται στην αγάπη και στην φιλία όλων των Οδηγών. Έτσι καθιερώθηκε η Ημέρα Σκέψης. Προτάθηκε επίσης να οριστεί και η Εισφορά της Ημέρας Σκέψης από την γνωστή Αγγλική φράση " a penny for your thoughts" που θα ενίσχυε οικονομικά την οργάνωση. Το συνέδριο επέλεξε την κοινή ημέρα γενεθλίων του BP και εμένα, την 22^α Φεβρουαρίου. Σιγά σιγά όλες οι χώρες

υιοθέτησαν αυτή την ιδέα και προώθησαν την συλλογή της Εισφοράς της Ημέρας Σκέψης. Συγκλονιστικό είναι το πόσο μεγάλη πνευματική και συναισθηματική διάσταση πείρε αυτή η μέρα.

Το 1934 ο Robin νοσηλεύτηκε και εγχειρίστηκε για προστάτη. Ήταν 77 ετών. Υπήρξαν επιπλοκές στην εγχείριση και έπρεπε να ξαναεγχειριστεί. Ήμουν πολύ ανήσυχη και αναστατωμένη. Χρειάστηκε να του γίνει και μετάγγιση αίματος. Από εκείνη την ημέρα δεν τον άφησα στιγμή μόνο του. Έκλαιγα και προσευχόμουν γι' αυτόν μέρα νύχτα. Βγήκε από το νοσοκομείο μετά από 3 μήνες εμφανώς καταβεβλημένος. Πήγαμε στο Pax Hill. Από εκείνη την ημέρα περιόρισε κατά πολύ τις δραστηριότητες του. Τον χειμώνα του 1935 αποφασίσαμε να τον περάσουμε στην Αφρική, όπου το κλίμα θα ήταν καταλληλότερο για την υγεία του. Πήγαμε στην Κένυα. Μείναμε σε ένα συγκρότημα Bungalows, το Outspan Hotel στο Nyeri που άνηκε σε έναν φίλο μας και μας πρόσφερε φιλοξενία. Εκεί είχαμε ό,τι ζητούσε η καρδιά μας. Ωραίο κλίμα όλο τον χρόνο, ηρεμία, γαλήνη και ομορφιά. Η φύση ήταν για τον Robin μία αστείρευτη πηγή έμπνευσης για την ζωγραφική του. Πήγαινε συχνά σαφάρι με τον φίλο του. Δεν αργήσαμε να αναλάβουμε και Προσκοπικές και Οδηγικές υποχρεώσεις εκεί.

Τον Οκτώβριο του 1937 γιορτάσαμε την 30η επέτειο του γάμου μας. Χιλιάδες γράμματα έφταναν από κάθε σημείο της γης με ευχές. Η υγεία του χειροτέρευε και οι γιατροί διέταξαν πλήρη ανάπαυση. Προτείναμε στον φίλο μας να χτίσουμε ένα δικό μας Bungalow και αυτός το δέχτηκε. Στα γενέθλια μας μας χάρισε ένα κουτάβι. Το ονομάσαμε Two two από το 22 της ημερομηνίας. Ο BP ανάρρωνε σταδιακά. Περπατούσαμε στο δάσος, ζωγράφιζε, έγραφε, ήταν πολύ ήσυχη η ζωή μας. Αφού ένοιωσε καλύτερα κάναμε ένα ταξίδι αστραπή στην Αγγλία και τακτοποιήσαμε τις υποθέσεις μας. Έδωσε πολλά από τα αναμνηστικά του στα Κεντρικά γραφεία των Προσκόπων και επέστρεψε το αυτοκίνητο που μας είχαν χαρίσει. Το βάλανε στο Gilwell Park.

Η Ευρώπη βρισκόταν στα πρόθυρα του 2ΠΠ και η κατάσταση δεν ήταν ευχάριστη. Μάθαμε ότι το σπίτι μας στην Κένυα ήταν έτοιμο και έτσι επιστρέψαμε εκεί. Το ονομάσαμε Pax Tu, το 2^ο Pax. Tu στα Σουαχίλι σημαίνει πλήρες. Ήταν εκεί λοιπόν η ολοκληρωτική μας ειρήνη και γαλήνη. Ήταν ένα μικρό, συμπαθητικό σπιτάκι, άνετο, απλό, μέσα στην φύση, απέναντι από το Mount Kenya.

Ο πόλεμος στην Ευρώπη εμπόδιζε την αλληλογραφία να έρθει. Το μόνο που είχαμε μάθει είναι ότι το σπίτι μας, το Pax

Hill, είχε γίνει στρατηγείο.

Όταν χειροτέρευσε η υγεία του BP ήρθε η Μπέτη και έμεινε μαζί μας. Το ξημέρωμα της 8^{ης} Ιανουαρίου του 1941 ο BP έφυγε από κοντά μας.

Δεν άντεξα να πάω στη κηδεία του. Φρόντισα μόνο τα λουλούδια. Μου είπαν ότι ήταν μία απλή, συγκινητική στρατιωτική τελετή. Παρευρέθηκαν στρατιώτες, ναύτες, αξιωματικοί αλλά και Πρόσκοποι και Οδηγοί από την Αφρική την Ασία και την Ευρώπη. Την επόμενη μέρα πήγα στο νεκροταφείο. Ένιωσα μεγάλη ανακούφιση που έκατσα πλάι του και έκλαψα. Ήξερα ότι αυτή η στιγμή κάποτε θα ερχόταν, αλλά δεν ήθελα ποτέ να έρθει. Αυτό το συναίσθημα θα το νιώσω πολλές φορές και στο μέλλον.

Τα γράμματα έφθαναν βροχή. Βρήκα και 4 γράμματα που είχε γράψει για μένα ο BP σε διάφορες φάσεις της κοινής μας ζωής, αλλά ποτέ δεν μου τα είχε δώσει. Και στα 4 αναφέρεται στην σχέση μας, στην αγάπη που μας ένωσε, στα παιδιά μας, στην ευτυχία που ένοιωθε πλάι μου και για το ότι πρέπει να είμαστε Πάντα Έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε τον θάνατο, όποια στιγμή κι αν αυτός έρθει. «Φοβάμαι ότι ο θάνατος μου θα σε βυθίσει στη θλίψη» μου γράφει, «αν ξέρω ότι δεν θα σε βυθίσει σε πένθος θα πεθάνω ευτυχέστερος. Αν υπάρχει ζωή μετά θάνατον, θα είμαι εκεί να σε παρακολουθώ και να σε περιμένω.»

«Έχω ακόμη πολύ έργο να κάνω» αυτό μου τόνιζε και στα 4 γράμματα του. Άρχισα πάλι την δουλειά. Έγινα πρόεδρος της Ένωσης Γυναικών Ανατολικής Αφρικής. Ήταν η μεγάλη μου διέξοδος. Το έργο μας ήταν κοινωνικό και φιλανθρωπικό. Δουλεύαμε σε νοσοκομεία, σχολεία, εκκλησίες. Φροντίζαμε παιδιά από βομβαρδισμένες περιοχές της Ελλάδας και της Αγγλίας. Στα γράμματα που λάβαινα όλοι μου έγραφαν για τον ηρωισμό που δείχνουν οι Πρόσκοποι και οι Οδηγοί στη διάρκεια του πολέμου. Η συντάκτρια του περιοδικού The Guider μου έγραψε: «Έλα πίσω να δεις τι κάνουν οι Οδηγοί στον πόλεμο. Δεν θα συγχωρέσεις τον εαυτό σου ποτέ αν δεν το δεις».

Αποφάσισα να γυρίσω. Με δυσκολία αποχωριζόμουν τον Robin, το Pax Tu, και όλα τα όμορφα πράγματα που μας έδεσαν με αυτήν την χώρα. Ήταν δύσκολο να βρω μέσον να γυρίσω. Τελικά τον Ιούλιο του 1942 πήρα ένα καράβι από την Νότιο Αφρική για την Αγγλία. Ήταν ένα πολύ ριψοκίνδυνο ταξίδι. Περνούσαμε ανάμεσα από υποβρύχια, τορπίλες, πολεμικά πλοία, πετούσαν από πάνω μας βομβαρδιστικά αεροπλάνα συνέχεια. Συνταξιδεύαμε με 2 άλλα καράβια τα οποία βυθίστηκαν. Μέσα

στην δυστυχία μου είχα παρακαλέσει να ήμουν μέσα σε ένα από αυτά. Η μοναξιά μου ήταν μεγάλη. Στις 5 Σεπτεμβρίου φτάσαμε στην Αγγλία. Τα πάντα είχαν αλλάξει.

Πήγα στα γραφεία των Οδηγών. Με δέχτηκαν με μεγάλη χαρά. Τότε ένοιωσα ότι αξίζει να ζήσω για να συνεχίσω το έργο του ΒΡ. Δεν είχα όμως που να μείνω. Το Pax Hill ήταν στρατηγείο των Καναδών. Πήγα στο Διεθνές Κέντρο των Προσκόπων. Κοιμόμουν σε ένα κρεβάτι εκστρατείας και τα λιγοστά μου υπάρχοντα ήταν μέσα στην βαλίτσα μου. Μετά από λίγο καιρό μου παραχωρήθηκε ένα σπίτι στο Hampton Court Palace. Η ατμόσφαιρα του πολέμου ήταν πρωτόγνωρη για μένα. Δεν μπορούσα να προσαρμοστώ. Κατά την διάρκεια του πολέμου και μετά ένοιωθα ότι είχα ιερό καθήκον να περιοδεύω και να εμπυχνώνω όλους τους εθελοντές μας. Μέσα από αυτούς διατηρήθηκαν οι αρχές μας και οι αξίες μας εκείνη την περίοδο. Το έργο που προσέφεραν ήταν πολύτιμο.

Στις 23 Απριλίου του 1944 έγινε η πρώτη μεταπολεμική παρέλαση στο Παρίσι. Ήταν η πρώτη φορά μετά από 5 χρόνια που μπορούσαμε να φοράμε τις στολές μας και να εκφράζουμε ελεύθερα την πίστη μας στον Θεό και την Πατρίδα. Παρέλασαν περίπου 40,000 Πρόσκοποι και Οδηγοί. Στα μάτια όσων συναντούσα έβλεπα τις αρετές που είχε εμπνεύσει ο ΒΡ. Πίστη, αφοσίωση, αποφασιστικότητα, γενναιότητα και αυτοπεποίθηση. Η Κένυα ήταν πάντα στο μυαλό μου και την καρδιά μου. Το 1957 πήγα στην Αυστραλία για περιοδεία και έπαθα μία κρίση χολής που με έστειλε στο χειρουργείο. Το 1962 ένα καρδιακό επεισόδιο με αναστάτωσε. Την ίδια χρονιά ο αδελφός μου πέθανε από λευχαιμία και ο εγγονός μου πνίγηκε όταν το καράβι που τον μετέφερε από το Ηράκλειο της Κρήτης στον Πειραιά έπεσε σε κακοκαιρία και βυθίστηκε. Ο ρόλος μου είχε αλλάξει. Ο Οδηγισμός είχε εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο, είχαν οργανωθεί και εδραιωθεί πολύ καλά. Ωστόσο, όσο είχα τη δύναμη και μπορούσα να συνεισφέρω σε κάτι, κι όσο ο κόσμος ήθελε να με βλέπει, ταξίδευα για να τους συναντήσω. Δεν ήμουν καλή στα συμβούλια. Ήθελα να είμαι με τα παιδιά. Υπήρχαν όμως κάποιες υποθέσεις που έπρεπε να ρυθμίσω σε σχέση με την εκκλησία και τις αρχές σε διάφορες χώρες. Οι Πρόσκοποι και οι Οδηγοί είχαν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας και της καθημερινής ζωής του κάθε τόπου. Τώρα απαριθμούμε εκατομμύρια. Υπήρχε πάντα μία τάση εκσυγχρονισμού της κίνησης μας. Μα τι κίνηση νεότητας θα είμαστε αν μέναμε θεατές στις εξελίξεις; Παρόλα αυτά πιστεύω ότι ο Οδηγισμός πρέπει να είναι απλός και να δίνει χαρά στα παιδιά και στους νέους κρατώντας αναλλοίωτες τις βασικές μας αρχές και αξίες.

Θέλω να φύγω από αυτήν την ζωή πριν με ξεχάσουν όλοι ή πριν γίνω βάρος στη οικογένεια μου. Το 1969 ήταν τα 80α μου γενέθλια. 100δες Οδηγοί συγκεντρώθηκαν την Ημέρα Σκέψης στο Westminster Abbey για να γιορτάσουν μαζί μου. Ένιωσα περήφανη που μαζί με τον Robin χαρίσαμε στους νέους αυτά τα δύο Κινήματα που επηρέασαν γενεές και γενεές. Φαντάζεστε πόση επίδραση έχει το γεγονός αν έστω ένας στους δύο ανθρώπους που υπήρξαν Πρόσκοποι ή Οδηγοί κάποια περίοδο της ζωής τους ακόμα κάνουν πράξη τον Νόμο και την Υπόσχεση τους.

Το 1970 μου εμφανίστηκε διαβήτης.

Περνώ τις μέρες μου ήσυχα στο σπίτι, συναντώ φίλους, γράφω στην γραφομηχανή μου, απαντώ στην αλληλογραφία μου. Δεν έχω τίποτα άλλο να δώσω. Ο Προσκοπισμός και ο Οδηγισμός είναι δυνατοί. Με αποκαλούν τώρα «μητέρα εκατομμυρίων παιδιών». Αυτό είναι η χαρά και η δυστυχία της μητρότητας, ότι κάποτε τα παιδιά θα μεγαλώσουν και θα αποχωριστούν την μητέρα τους, χωρίς όμως να την ξεχάσουν. Κρατώ βαθιά χαραγμένο στην μνήμη μου το χαμόγελο όλων των παιδιών που συναντούσα, το βλέμμα τους και το σφίξιμο του χεριού τους.

Το μήνυμα που έχω να σας πω είναι το εξής:

«Πιστεύετε στον Θεό, Αυτός οδηγεί και προστατεύει την ζωή μας. Βάζετε στόχους στην ζωή σας. Αφοσιωθείτε σε ένα έργο, όσο μεγάλο ή μικρό κι αν είναι αυτό. Η επιτυχία σας βρίσκεται στην ευτυχία που σκορπάτε γύρω σας».

Ευχαριστώ τον Θεό για το ξημέρωμα κάθε καινούριας μέρας και κάθε ευκαιρίας που μου έδωσε να φανώ χρήσιμη στους γύρω μου. Είμαι ευγνώμων για ότι έζησα, για τα εκατομμύρια παιδιά μου, για τα 30 χρόνια που έζησα με τον λατρευτό μου Robin.

Η Λαίδη Μπαίντεν Πάουελ πέθανε στις 25 Ιουλίου του 1977 ήρεμα και γαλήνια στον ύπνο της. Η τέφρα της μεταφέρθηκε στο νεκροταφείο του Νιέρη και βρίσκεται τώρα μαζί με τον ΒΡ για την αιώνια ζωή.

Η μνήμη της βρίσκεται μέσα στις καρδιές όλων μας και θα συνεχίσει να βρίσκεται όσο κρατάμε την φλόγα του Οδηγισμού αναμμένη σε αυτή τη γη.

Αξίζει τον κόπο!!